

**CÂTEVA DATE ISTORICE
DIN INCEPUTURILE
NARCOZEI ȘI
ANESTEZIEI**

DOCTORAT IN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
PREZENTATĂ ȘI SUSTINUTĂ IN ZIUA DE 16 XII. 1937.

DE

NAPPENDRUCK. ÉVA

TURDA

„MINERVA” INSTITUT DE ARTE GRAFICE

Prața Mihai Viteazul No. 53.

1937.

**CÂTEVA DATE ISTORICE
DIN INCEPUTURILE
NARCOZEI ȘI
ANESTEZIEI**

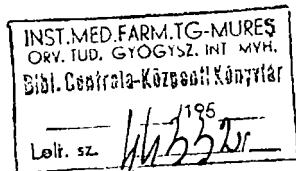

TEZĂ
PENTRU
DOCTORAT IN MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
PREZENTATĂ ȘI SUSȚINUTĂ IN ZIUA DE 16 XII. 1937.

DE

NAPPENDRUCK EVA

23 MAY 2005

TURDA

„MINERVA” INSTITUT DE ARTE GRAFICE
Piața Mihai Viteazul No. 53.
1937.

UNIVERSITATEA „REGELE FERDINAND I.” CLUJ

FACULTATEA DE MEDICINĂ

Decan: Prof. Dr. D. MICHAIL.

Profesori:

Clinica stomatologică	D-1. Prof. Dr.	Aleman I.
Microbiologie	„ „	Baroni V.
Fiziologia umană	„ „	Benetato Gr.
Istoria medicinei	„ „	Bologa V.
Patologia generală și experimentală	„ „	Botez A. M.
Clinica oto-rino-laringologică	„ „	Buzoianu Gh.
Istologia și embriologia umană	„ „	Drăgoiu I.
Semiologie medicală	„ „	Goia I.
Clinica ginecologică și obstetricală	„ „	Grigoriu C.
Clinica medicală	„ „	Hațieganu I.
Medicina legală	„ „	Kernbach M.
Clinica oftalmologică	„ „	Michail D.
Chimia biologică (supl.)	„ „	Manta I.
Clinica neurologică	„ „	Minea I.
Igiena și igiena socială	„ „	Moldovan I.
Radiologia medicală	„ „	Negru D.
Anatomia descriptivă și topografică	„ „	Papilian V.
Clinica chirurgicală }	„ „	Pop A
Medicina operatoare }	„ „	
Clinica infantilă	„ „	Popovici Gh.
Chimic	„ „	St Secăreanu
Balneologie	„ „	Sturza M
Clinica dermato-venerică	„ „	Tataru C.
Clinica urologică	„ „	Țeposu E.
Clinica psihiatrică	„ „	Urechii C.
Antomia patologică	„ „	Vasiliiu C.
Farmacologia și farmacognozia (supl.)	„ „	Popovici Gh.

JURIUL DE PROMOȚIE

Președinte: D-1 Prof. Dr. V. Bologa

Membrii: { D-1 Prof. Dr. T. Vasiliu
 „ „ „ G. Benetato
 „ „ „ M. Kernbach
 „ „ „ I. Hațieganu

Supleant: D 1 Doc. Dr. Nichita C.

Câteva date istorice din începuturile narcozei și anesteziei.

„Și Iehova Dumnezeu făcu să cadă peste Adam un somn adânc și el adormi; și lua una din coastele lui și restrânse carnea la locul ei.”

(Facerea, Moise I. Cap. II. 21.)

Unul dintre cele mai vechi documente scrise, Vechiul Testament ne dovedește, că ideea narcozei nu este nouă, din contră, ea ne pare a fi una dintre primele probleme științifice din viața Omului, care se naște și moare în durere. Fiind întovărașit din primul moment al existenței lui de suferințe și fel de fel de boli, alinarea și suprimarea durerii este veșnica năzuință a omului din trecutul îndepărtat până'n zilele noastre. Însăși știința medicală își are originea în durerile și suferințele omului; prin cercetări asidue s'a ajuns la rezolvirea multiplelor probleme care toate au un singur scop final: alinarea durerii și vindecarea.

În ultimii 100 de ani știința medicală a înaintat cu pași mari, a stabilit legi ale fenomenelor naturale, necunoscute până atunci, le-a pus în serviciul artei curative

a medicilor făcând posibilă menținerea și restabilirea sănătății. Azi chirurgia se dezvoltă paralel cu medicina internă, invențiile noi caută numai perfecționarea diferitelor metode și procedee operatorii, pe când în vechime, chirurghi se luptau contra unor piedici de neînving, secole întregi: durerea, emorgia și infecția. Inceputul adevărat al chirurgiei moderne datează deci dela descoperirea narcozei, emostazei, antisepsiei și aseptiei.

Cu toate aceste inconveniente, istoria medicinei are cunoștința de operații din timpurile cele mai vechi. Fără a discuta acum rezultatele infauste ale operațiilor de atunci, să încercăm a înțelege ce influență penibilă avea asupra chirurgilor și celor din jur, văicăreală continuă a suferinșilor. Technica primitivă, lipsa unui instrumentar potrivit, erau factorii cari contribuiau și ei în mare măsură la prelungirea suferințelor bolnavilor. Chiar și emostaza, realizată prin cauterizări cu fier roșu sau prin aplicarea smoalei topite asupra plăgii, nu făcea decât să augmenteze chinurile celui operat.*)

Prima preocupare a chirurgilor din toate timpurile a fost deci căutarea unei substanțe care suprimă, sau cel puțin diminuează durerea. Descoperirea anesteziei nu este deci o întâmplare, ci rezul-

*) Ligatura vaselor ici colo aplicată în antichitate n'a fost ridicată la rangul de metodă, decât de Ambroise Paré (1516—1590).

tatul muncii încordate a multor savanți din toate timpurile și din toate țările. Totuși, ea rămâne visul neîmplinit al chirurgilor timp de mai bine de 20 de secole!

Anestezia și narcoza, ca metode generalizate și unanim admise de toată lumea sunt realizări ale secolului al XIX-lea. Ar fi inexact a socoti însă, că nu existau oareșicare mijloace pentru suprimarea durerii, la popoarele din antichitate. Anestezia ca atare, a fost cunoscută din cele mai vechi timpuri și aplicată sub diverse forme și pe diferite căi.

Astfel Assirienii practicau anestezia prin compresiune. Compresiunea se făcea atât asupra trunchiurilor nervoase, cât și asupra vaselor gâtului, obținând cu ajutorul ei o pierdere a simțirii și a mișcării. Ea se practica mai ales cu scopul de a micșora suferința la copii cărora li-se făcea circumcizia rituală. Această veche metodă asiriană a fost întrebuințată și mai târziu de medicul Theden (1745), care făcea amputații folosindu-se ca mijloc de anesteziere, compresiunea circulară a membrului. În timpurile recente (1873), Esmarck relua metoda întrebuințând ca mijloc de compresiune o bandă elastică a cărei efect emostatic și anesteziant este bine cunoscut și aplicat încă și azi în chirurgie.

După relatările lui Pliniu cel Bătrân, Egiptienii cunoșteau un fel de anestezie

locală folosind o piatră denumită dela Munifis, sau „menfide“ (un fel de marmoră neagră) care strivită și amestecată cu oțet, producea anestezia regiunii pe care se aplica. După cunoștințele noastre de azi este probabil, că acțiunea anesteziantă se datorea bioxidului de carbon ce se degaja.

Evreii în vechime, aveau obiceiul să administreze înainte de crucificare, o substanță cu efecte narcotice, spre a alina suferințele celor condamnați. După Evangheliștii însuși lui Isus Christos «i-au dat să bea vin amestecat cu smirnă, iar El nu le-a luat». (Marcu XV.23, Matei XVII.34.)

Farmacologia veche Chineză este aproape fără termen de comparație în lume. În timpul dinastiei Han (250 - 220 în. Chr.) scriitori contemporani amintesc de un renumit chirurg Hua-t'o, care dădea pacienților înainte de operație decocturi anesteziante; se presupune, că acestea conțineau Cannabis indica amestecată cu Muriscia și Arumarten. Pacienții cădeau într'o stare de nesimțire în care el făcea operații complicate cu rezultate strălucite. Este notat despre dânsul, că făcea laparatomii, intervenții pe intestine, oase etc.

Intervenția operatorie cea mai de mult cunoscută în China era castrarea, practică încă din 1100 înainte de Christos, fie ca pedeapsă, fie pentru crearea eunucilor curții împărătești. Intervenția a

fost făcută de așa ziși specialiști, ai căror meserie se moștenește din generație în generație. Lucrul principal era prepararea și anestezierea organelor genitale, ceea ce se realiza prin masaj local puternic în apă fierbinte și compresiune circulară cu o sfoară de mătăasă. În alte cărți vechi găsim documente că și opiul era cunoscut și întrebuințat la Chinezi, ca analgesic și anestezic.

Descrierea cea mai precisă a vechei medicine elene o găsim la Homer. În operele lui sunt multe scene referitoare la intervenții chirurgicale și la tehnica și arta de a vindeca. Din câteva noțiuni menționate de el ne putem da seamă, că Grecii posedau substanțe și plante anestezizante.

În cântul IV (rândul 215—220) al Iliadei descrie foarte precis tratamentul plăgilor în scena în care Menelaus, fiind rănit de săgeată lui Pandaros, medicul Machaon (fiul lui Asklepios), îl ia în îngrijire. Scoțând săgeata din plaga, după examinarea minuțioasă a acesteia, o suge și aplică peste ea, un balsam analgesic pe care tatăl lui l-a căpătat încă dela Cheiron.

Despre medicația internă de atunci se știe foarte puțin și pentru a lumina chestiunea ne referim tot la Homer. În Odysseia scrie că Circe dă lui Odysseus licoarea uitării, care e compusă din ceapă, miere, caș de capră și făină disolvată în vin.

O altă scenă relatată din antichitate este aceea, în care Aeneas fiind rănit de o săgeată, care l-a lovit în coapsă, medicul Japix nereușind să o extragă și să oprească hemoragia, Venus, mama lui Aeneas, vine în ajutorul lor. Aduce plante medicinale, zise „Diktamnus”, culese de pe muntele Ida, amestecă sucul lor cu Ambrosie, Panacee și apă curată, și aplică acest amestec pe rană. Cu ajutorul acestora operația a putut fi executată cu succes. (Aeneis XII).

În *Odysseia* Homer amintește de femei care se ocupau cu arta vindecării; Circe, Agamede și Polydamna din Egipt, cunoșteau multe substanțe pentru alinarea durerilor. Însăși Elena și-ar fi însușit cunoștințele farmacologice de la egipteană, preparând „Pharmakon Nepenthes” o substanță zdrobită și amestecată cu vin, probabil cu bază de opiu.

Femeile din Teba întrebau de mult un remediu cunoscut „al supărării și tristeții” care s'a răspândit în mare măsură și este cunoscut și în farmacopeea modernă cu numele de „extract thebaic”.

Romanii cunoșteau de asemenea acest remediu și-l administrau sub formă de poțiuni alcoolice. Din operele lui Pliniu și Dioscoride (64 înainte de Christos) aflăm, că Romanii dădeau înainte de intervenții chirurgicale mai mari, extractul alcoolic al unor plante medicinale cu efect narcotic. Chiar și prin inhalarea vaporilor

acestor substanțe obțineau rezultate identice, iar Dioscoride descrie aplicarea lor și sub formă de clisme.

În medicina internă aceste substanțe își găseau aplicația sub forma de comprese pe frunte sau tâmpile pentru combaterea insomniei. (Vigiliae).

Evul mediu este epoca cea mai mistică și nefertilă a medicinei. Din documente contemporane aflăm, că în evul mediu se practică anestezia generală prin inhalarea vaporilor ale sucurilor diferitelor plante narcotice (Opiul, Hyosciamul, Mandragora, Lactuca virosa, Cicută, Hedera arborea etc.). Felul de aplicare al lor era următorul: se imbibau bureți (Spongia somnifera, Confectio soporis) în sucii plantelor respective și se uscau apoi la soare. Când un bolnav trebuia adormit în vederea unei intervenții chirurgicale, acest burete soporific era muiat în apă caldă și dat pacientului să-l miroase, până pierdeă cunoștința. Pentru a trezi bolnavul dispuneau de alți bureți imbibăți în oțet.

Descoperirea acestei anestezii se datorește școlii din Salerno, fiind relatată pentru prima oară de Nicolaus Salernitanus (1100). La școală din Bologna această metodă își găsește o aplicare cu ceva mai târziu, în secolul al XIII-lea (1220) prin Hugo di Lucca și Theodoricus de Cervia. Din acest timp a rămas și o formulă zisă a lui Hugo di Lucca, conținând; zeamă de Papaver somniferum, Datura

stramonium, *Cicuta virosa* și *Mandragora vulgaris*.

În secolul al XV-lea această metodă a fost cunoscută și în Spania. Tot atunci ea a fost amintită de chirurgul german Heinrich von Pfolzspeundt, fără însă să fi fost aplicată și practic. Incercările de mai târziu din secolul al XVI-lea și XVII-lea ale chirurgilor Vido, Gersdorff, Fabricio di Aquapendente și Fabricius Hildanus, n'au dat rezultate bune și din cauza această procedeu a fost complet abandonat. Despre Hildanus se știe de exemplu precis, că a operat fără anestezie.

Ali Ben Isa, cel mai bun oftalmolog al evului mediu, scrie o carte despre bolile de ochi (1010), din care aflăm, că întrebuintă la operațiunile mari și dureroase, un amestec de opiu și madragora.

Kon-Kin-i Tong (sec. XVI,) dădea suferinșilor care veneau spre a fi operați, o substanță care îi făcea insensibili ca pe morți. Această substanță a fost preparată din *Cannabis indica* și efectul ei semăna cu acel al hașișului. După descrierea lui Kon-Kin-i Tong, această anestezie generală datează dela medicul Moa-Tho din secolul al III-lea.

Intr'o carte atribuită lui Albertus Magnus, tot din secolul al XVI-lea, se găsește formula unei poțiuni cu numele „Aqua ardens”, conținând principalmente alcool.

G. B. Porta din Napoli (secolul al

XVI-lea), amintește în cartea lui „Magia naturalis“ o substanță volatilă cu putere anesteziantă.

Poate că aceste substanțe erau asemănătoare chloroformului sau eterului, dar nu se știe nimic sigur despre ele.

Literatura, ca și știința contemporană, e plină de misticism și amintește de leacuri miraculoase, care produceau o stare de nesimțire asemănătoare cu moartea.

Shakespeare în „Romeo și Julieta“ scrie de un distilat „un filtru“ pe care călugărul Lorenzo îl dă Julietei. După administrarea acestui „filtru“ legendară Julieta s'a scufundat într'un somn de trei zile, imposibil de diferențiat de moarte.

Și în operele lui Boccaccio găsim câteva noțiuni, care ne permit să bănuim, că avea cunoștință de substanțe narcotice.

Substanțele care produceau anestezie sau narcoză, constituiau deobiceiul secretul cel mai ascuns al vrăjitorilor. Chiar unii dintre farmaciști și călăi, cunoșteau astfel de leacuri și le vindeau comdamnaților la moarte pe rug, sau inculpaților înainte de a fi supuși torturilor inchiziției. Se cunosc cazuri concrete, ca acel relatat de Cantu, că în anul 1588 un ucigaș, fiind chinuit pentru a mărturisi, a suportat toată gama torturilor, fără a da semne de durere, așa încât ar fi fost achitat, dacă nu s'ar fi descoperit, că a luat o poziune, care suprimă durerea. De multe ori s'a întâmplat că s'a găsit în gura con-

damnaților la moarte, pastile de opiu.

În secolul al XVIII-lea (1784) chirurgul englez James Moore propune o anestezie locală prin compresiunea nervilor principali ai regiunii operate, cu ajutorul unui instrument inventat de el. Procedeeul fiind dureros și periculos, a fost în curând abandonat.

Această epocă de tristă memorie a chirurgiei este caracterizată prin încercări nenumărate cu rezultate practice cu totul neînsemnate. Decepțiunea și scepticismul dominau mentalitatea secolului, care se caracterizează mai bine prin cuvintele marelui chirurg francez Velpeau: „a evita durerea în operațiuni este o himeră, care nu mai trebuie urmărită astăzi”. Durerea era privită ca un rău quasi necesar și inevitabil al operațiilor. Totuși un număr restrâns de oameni devotați progreselor științei, recrutați atât dintre medici, cât și dintre chimiști, încep o luptă sistematică pentru alinarea durerilor inerente operațiilor.

Lipsa anestezicelor și narcoticelor a avut în schimb și un efect favorabil asupra tehnicii chirurgicale. Marii chirurgi din toate epocile tindeau să opereze cât mai repede, pentru a scurta suferințele bolnavilor. Pentru această se străduiau să săvârșească intervențiile într'un timp foarte scurt, și ajungeau la o viteză operatorie nebănuită. Se știe despre unii chirurgi francezi din yeacul al XVIII-lea, că făceau

o amputație, cu toate ligaturile și suturile necesare în 5—7 minute. Mulți chirurghi făceau în fața bolnavilor preparative cât mai impresionante și înspăimântătoare, pentru ca bolnavul îngrozit să leșine. În timpul cât dura sincopa, terminau repede operația.

Narcoza în înțelesul ei de azi, este un somn artificial cu suspendarea conștiinței și a sensibilității generale, întovărașit de o rezoluție musculară completă. În această formă perfectă ea este realizată numai în secolul al XIX-lea.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea (1795) se înființează un institut pneumatic la Clifton de lângă Bristol, ceea ce dă prilej tânărului Humphry Davy, să facă cercetări comparative cu diferite gaze. Făcând experiență cu protoxidul de azot, descoperit de Priestley încă în 1776, întâmplător recunoaște proprietățile narcotizante ale acestui gaz (la 1799). Într-o lucrare apărută la 1800, prevestește rolul important al protoxidului de azot în chirurgia viitorului, și face apel la chirurgii contemporani, să întreprindă diferite cercetări cu acest gaz. Davy dovedește, că după inhalarea unei cantități mai mici de protoxid de azot, se arată efectul lui analgesic, iar o cantitate mai mare, produce chiar narcoză. Din nefericire însă, au trebuit să treacă câteva decenii, până la aplicarea curentă a protoxidului de azot în narcoză, poate din cauză, că

nu s'a putut obține în stare pură în acel timp.

Din intervalul până la descoperirea lui Morton și Jackson, se cunoaște scrisoarea unui chirurg englez Hickmann, din 1828, adresată regelui Carol X. al Franței, în care el oferă regelui o descoperire a sa, prin care se pot executa operații fără durere. Academia franceză, fără cercetări prealabile, a declarat aceasta descoperire drept șarlatanie. Faraday scrie în 1818, că vaporii de eter, combinați cu aer, au acelaș efect ca și protoxidul de azot.

Protoxidul de azot, denumit și gaz ilariant, s'a bucurat de o mare popularitate în cercurile studențești, ca mijloc de distracție. Chimiiștii țineau conferințe de popularizare, în societăți făceau demonstrații distractive cu acest gaz, iar medicii, sceptici ca întotdeauna, începeau experiențe cu cea mai mare precauție și neîncredere.

În 1844 un chimist, Colton, ținea o conferință despre protoxidul de azot, în Hartford. Printre ascultători era și un dentist, Horace Wells, care s'a gândit să facă o extracție dentară în starea de beție obținută prin protoxidul de azot. Ziua următoare, a avut loc experiența, care a reușit atât de bine, încât Wells, încântat, anunța începutul unei ere noi în dentică. Aplicând de mai multe ori protoxidul de azot la extracții, oferea metoda sa chirurgului Warren din Boston, spre ex-

perimentare. Experiența a avut loc în Ianuarie anului 1845, în fața studenților, dar bolnavul a rămas treaz, și Wells a trebuit să părăsească clinica, însoțit de strigătele de batjocură ale studenților. Wells n'a renunțat însă, căută să perfecționeze procedura, și a putut avea satisfacția, că încă în viața lui, s'au făcut operații mari, folosindu-se metoda lui.

În 1846, un alt dentist american, Morton, îndemnat de prietenul său Jackson, introduce și eterul în chirurgie.^{*)} Prima experiență a lui are loc la 30 Septembrie 1846, când o pacientă fricoasă îl roagă, să o hipnotizeze înainte de extracție, pentru a nu simți dureri. Morton propune noua substanță, eterul, și obținând învoirea pacientei, execută prima extracție în narcoză de eter. După acest prim caz, întreprinde cercetări serioase. Face diferite experiențe cu animale și chiar cu propria sa persoană, continuând în același timp extracțiile în narcoză. După ce construiește un aparat se adresează ca și Wells chirurgului Warren din Boston. Warren fixează ziua operației: 16 Octombrie 1846. Experiența are loc în prezență a 7 profesori universitari din Boston.

^{*)} Eterul a fost descoperit de Valerius Cordus în 1540 și denumit „oleum dulce vitrioli”. Intră în limbajul chimic cu numele lui de azi, datorit chimistului S. A. Frobenius, la 1730.

În 1842 medicul W. C. Long din Atena, făcea experiențe cu eter, dar din motive necunoscute, și-a întrerupt cercetările.

După 4—5 minute pacientul este adormit și operația decurge în cea mai mare liniște. După acest succes metoda nu mai este abandonată, se fac mereu noi operații în narcoză, care începe să se generalizeze.

Încă în Decembrie a aceluiaș an, descoperirea este adusă în Europa: la Londra chirurgul Liston, la Paris I. W. Fisher, iar la Viena profesorul Schuh sunt primii adepți ai acestei metode. În Februarie 1847, ea este deja cunoscută și în Ungaria. La Budapesta prima narcoză cu eter s'a făcut la 18 Februarie 1847, în cadrul unei ședințe științifice a Asociației Științelor Naturale (Természettudományi Társulat). După o conferință ținută de doctorul Kovács Sebestyén Endre, conferențiarul demonstrează și practic efectele narcotice ale eterului cu patru indivizi, cari s'au oferit voluntar pentru această experiență. În cursul aceleiaș ședințe, Bugát Pál își exprimă părerea de a se face în viitor și cercetări fiziopatologice cu eter, iar Petényi propune ca să se facă experiențe și cu animale. În ședința din 4 Martie a aceluiaș an, Rhédey Antal și Arányi Lajos prezintă referate despre experiențele lor întreprinse în baza indicațiilor culese din prima ședință. În ședința din 7 Decembrie 1847, Kovács Sebestyén Endre face o comunicare despre noua substanță narcotică, chloroformul, arătând în acelaș timp avantajile

acestui asupra eterului; în 23 Decembrie împreună cu Rhédey, demonstrează efectul chloroformului asupra omului și diferitelor animale de experiență.

În România de azi este știut în privința anesteziei generale, că primele încercări datează din Martie 1847.

În Vechiul Regat, după comunicarea prin scrisoare a Domnului Profesor Dr. G. Z. Petrescu din București, primele narcoze cu eter sulfuric au fost făcute la Spitalul Colții din București, de chirurgul Fr. Rissdörfer, la începutul lui Martie 1847. Acelaș n'a întârziat de-a înlocui mai târziu eterul prin chloroform, care s'a răspândit încă înainte de 1850, aplicându-se cu succes în toate sălile de operațiune.

În Transilvania, narcotizarea cu eter a fost introdusă de doi chirurgi: Friedrich Krafft din Brașov și Danckai Ábrahám (Pattantus) Bogdán profesor de chirurgie la Facultatea de Medicină din Cluj. Friedrich Krafft făcând la 15 Martie 1847 o extracție de unghie încarnată, în narcoză de eter. Mulțumit cu rezultatul operației, face o descriere amănunțită a ei în numărul 22 al revistei „Siebenbürgisches Wochenblatt“ din 1847. Danckai Ábrahám (Pattantus) Bogdán, întrebuintând cu succes eterul la mai multe operații, arată rezultatele obținute într-o comunicare publicată în revista „Természetbarát“ No. 39 din 1847, intitulată: „Aetherreli kísér-

let és jószándéku kérelem".

În timp ce toată lumea sărbătorea marea descoperire, Morton se lupta cu adversarii, cari își revendicau prioritatea. Însăși Academia Franceză eră în dilemă, în ce privește acordarea premiului Monthyon, consacrat pentru descoperitorul narcozei, împărțindu-l în fine între Morton și Jackson. Medicii cari operau încă și fără narcoză, în frunte cu Dieffenbach, făceau elogii mari eterului, care era singura substanță eficace cunoscută la aceea dată. Când a apărut cartea lui Dieffenbach (1847), se descoperise posibilitatea întrebuințării și a unei alte substanțe cu efecte analoage eterului: chloroformul. Descoperit în anul 1831 de chimiștii Liebig și Soubeyran, chloroformul găsi o aplicație practică numai în mâinile medicului gynecolog James Young Simpson din Edimbourg. După multe experimentări, recunoaște avantajile chloroformului asupra eterului. După primul succes al aplicării chloroformului, ține o conferință despre cercetările lui, în Societatea medico-chirurgicală din Edimbourg. Conferința este pe urmă publicată și în scris. În Noemvrie 1847 are deja peste 50 de cazuri de operații în narcoză de chloroform, cu rezultate foarte bune și totuși trebuie să lupte pentru descoperirea sa până la moarte.

Unii aveau obiecțiuni religioase, iar alții impresionați de accidente mortale ale narcozei, pretindeau abandonarea ei.

Academia Franceză reluând chestiunea accidentelor din punct de vedere științific, a propus precauțiune și căutarea perfecționării metodelor de aplicare, fără a se restrânge întrebuițarea lor.

Din 1863 s'a reluat de către americani protoxidul de azot, și de atunci se aplică cu succes la intervenții de scurtă durată, mortalitatea cu această substanță fiind foarte redusă.

Accidentele narcozei indemnau pe medici să caute după substanțe care produc anestezia unei regiuni limitate, pentru a evita la operații mici riscurile anesteziei generale.

Din istoria medicinei știm, că primele încercări științifice datează de mult înainte de descoperirea narcozei, din secolul al XVII-lea (1646), M. A. Severino întrebuițând ca mijloc de anestezie locală, frigul, prin aplicarea zăpezii și ghieții asupra regiunii de operat.

Această metodă este reluată și perfecționată abia în secolul al XIX-lea (1852) de către Neil Arnott, care o completa prin amestecarea ghieții cu sare.

La 1864 B. W. Richardson încearcă pulverizarea eterului asupra regiunii de anesteziat, obținând acelaș efect ca și cu ghiață. Eterul a fost înlocuit la 1867 de către Rottenstein, cu chlorethylul.*)

*) Incepând din 1895, chlorethylul se folosește în mica chirurgie, și pentru obținerea unei narcoze de scurtă durată (rausch).

Medicul C. L. Schleich încerca să facă anestezie locală prin injecții, infiltrând regiunea de operat cu soluțiunea în ser fiziologic, a unei substanțe cu putere anesteziantă: cocaină. (În 1890.)

În 1905, cocaina s'a înlocuit printr'un derivat mai puțin toxic al ei: novocaină, care se întrebuințează și azi.

Indemnat de rezultatele frumoase ale anesteziei locale cu cocaină, Bier face prima rachianestezie cu această substanță, în anul 1894. După descoperirea stovainei (în 1904 de către Fourneau), cocaina a fost eliminată și din rachianestezie, tot din cauza toxicității ei.

Din această scurtă recapitulare istorică, reese că fiecare descoperire are un trecut lung și anevoios. Dintre mulți precursori și cercetători, numai puțini ajung la rezultate concludente, și anume acei privilegiați, cari nu se lasă descurajați de insuccese, ci parcurg cu convingere și răbdare calea spinoasă spre scopul final.

— F I N E. —

CONCLUZIUNI.

1. De când există o medicină empirică și mai pe urmă științifică oamenii au căutat să găsească remedii pentru a micșora sau a evita durerile. Din antichitate și din evul mediu avem date răzlețe despre folosirea unor substanțe chimice și vegetale administrate pentru a combate durerea în cursul operațiilor chirurgicale.

2. Studiul științific al substanțelor care pot da o anestezie generală, a început abia cu secolul al XIX-lea. Prima anestezie generală cu protoxid de azot a fost făcută de dentistul Horace Wells în 1844. În 1846 dentistul american Morton introduce eterul ca anesteziant general în chirurgie. În 1847 Simpson face anestezie generală cu chloroform.

3. Anestezia locală a fost încercată și în antichitate și în evul mediu. În mod mai științific o aplică în 1646 M. A. Severino, aplicând zăpadă și ghiață asupra locului anesteziat, Deabia în 1852 Neil Arnott perfecționează această metodă. În 1864 Richardson pulverizează eterul, iar în 1867 Rottenslein chlorethylul. Anestezia locală prin injecțiuni de cocaină a fost introdusă de Schleich în 1890.

4. La noi în țară cele dintâi anestezii generale s'au făcut în 1847. În Martie a aceluși an Riss dörfer face prima narcoză cu eter la Spitalul Colții din București. Acelaș lucru îl săvârșeste în 15 Mar-

tie 1847 chirurgul Krafft în Braşov. Tot în anul
1847 narcotizează cu eter în Cluj medicul maghiar
Danckai Ábrahám (Pottanytyus) Bogdán. Rissdörfer
înlocueşte în 1850 eterul prin chloroform.

Văzut și bună de imprimat

Pro Decan

ss. Prof. Dr. I. Moldovan

Președinte

ss. Prof. Dr. V. Bologa

BIBLIOGRAFIE.

1. *Dr. M. Neuburger und Dr. J. Pagel*: Handbuch der Geschichte der Medizin. Bd. III. S. 51 (1905)
2. *Dr. H. Prosch und Dr. H. Ploss*: Medizinisch-chirurgische Encyklopädie für praktische Aerzte. S. 122 (1854).
3. *Prof. Dr. J. Pagel*: Biographisches Lexikon hervorragender Ärzte des neunzehnten Jahrhunderts. S. 1599 (1901):
4. *Prof. Dr. med. et phil Paul Diepgen, Berlin*: Aus der Geschichte des Schmerzes und der Schmerzbehandlung. Medizinische Mitteilungen Jahrgang 8. Heft 8. S. 218. (Nov. 1936).
5. *Dr. Darmstaedter*: Hundert Jahre Chloroform. Berliner Illustrierte Zeitung. No. 23. (1931)
6. *Samuel Aronson*: Geschichte der Lachgasnarkose. Sonderdruck aus *Kykos: Jahrbuch für Geschichte und Philosophie der Medizin*. Bd. 3. (1930).
7. *Paul Diepgen, Berlin*: Christ. Wilhelm Hufeland und die Medizin seiner Zeit. Sonderdruck aus der Münchener Medizinischen Wochenschrift No. 35 S. 1430. (1936).
8. *Prof. Dr. W. v. Brunn*: Zur Geschichte der Blutstillung. Sonderabdruck: Die Medizinische Welt. No. 3. (1935).
9. *Prof. v. Brunn-Leipzig*: Theodor Billroth. Sonderdruck aus der Münchener Medizinischen Wochenschrift. No. 22. S. 882. (1936).
10. *Prof. Dr. W. v. Brunn*: Die Chirurgenfamilie Langenbeck. Sonderabdruck: Die Medizinische Welt. No. 15. (1936).
11. *Dr. V. M. Platareanu*: Reflecțiuni istorice asupra anesteziei. Extras din România Medicală 15 Aprilie 1936.
12. *Prof. Bugát és Dr. Flór*: Orvosi Tár I. Kötet. 105 oldal. (1848).

13. *Dr. Eduard Gusbeth*: Zur Gcschich'e der Sani'äs-Verhält-
nisse in Kronstadt. S. 109. (1844).

14. *Dr. Pataki Jenő*: Hogyan operáltak régen? Vasárnapi
Ujság Dec. 23 (1923).

15. *Dr. Fatoki Jenő*: A sebészi érzéketlenítés felfedezésének
története. Vasárnapi Ujság. Jan. 5. (1924).

16. (—): A narkózis fölfedezésének félszázados évfordulója.
Természettudományi Közlöny XXVIII. Kötet. 328 füzet. Dec. (1896).

17. *Dankai Ábrahám (Pattantus) Bogdán*: Aetherreli kísér-
let és jószándéku kérelem. Természetbarát 39 szám. (1847).

18. *Dr. August Fabritius*: Siebenbürgisch-sächsische Aerzte
als Zöglinge des Operateurinstitutes der Wiener medizinischen
Fakultät. Sonderabdruck aus Medizinische Zeitschrift Heft 6. (1930).

19. *Eugen Holländer*: Äskulap und Venus. S. 102, 274, 367,
371. (1928).

